

RANTA-TOPPILAN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

2011

Sisältö

1	Johdanto.....	3
2	Maisemarakenne	4
3	Maisemakuva	4
4	kasvillisuus.....	7
4.1	Yleiskuvaus.....	7
4.2	Uhanalaiset ja huomioitavat kasvit ja käävät.....	14
4.3	Huomioitavat luontotyypit.....	15
5	Linnusto.....	15
5.1	Suojelullisesti huomattavat lajit.....	16
5.2	Olemassa olevat havaintotiedot ja niiden epävarmuustekijät.....	17
6	Suojelualueet.....	18
7	Yhteenveto ja maankäytön suositukset.....	19

LIITE 1 Korkeussuhteet

LIITE 2 Maisemakuvan analyysi

LIITE 3 Kasvillisuuskuviointi

LIITE 4 Arvotus ja maankäyttösuositus

1 JOHDANTO

Oulun Toppilan ympäristöselvitys on laadittu Ranta-Toppilan asuinalueen asemakaavoituksen tueksi. Selvitysalue sijaitsee Ranta-Toppilassa Toppilan sataman alueella. Alue rajautuu pohjoisosastaan Toppilan rantapuistoon ja eteläosassa lämpövoimalan viereiseen Tervahovin- ja Koskelantiehen. Alue on kooltaan noin 70 ha. Alueesta on laadittu ympäristöselvitys, jossa on tarkasteltu alueen maisemakuvaa, maiseman tilallisia elementtejä ja maisemavaurioita. Selvityksessä on esitetty luonnon ominaispiirteitä ja luonnon kannalta alueen arvokkaat kohteet. Ympäristöselvityksen on tehnyt VSU Oy, jossa selvityksen tekivät (maisema-arkkitehti) Tommi Heinonen, (maisema-arkkitehti yo ja hortonomi AMK) Sami Kaleva. Maastokäynti tehtiin 30.6.2011. Tarkastelualue rajautuu etelässä Tervahovintiehen, lännessä Toppilansalmeen, idässä Koskelantiehen ja pohjoisessa Toppilan rantapuistoon. Tarkastelualueella toimi Toppilan yläaste ja lukio, Merituulen koulu, Montessori-leikkikoulu, Tervatoppilan kartano ja Oulun Energian lämpövoimala. Tarkastelualueen rannassa sijaitsee vanha satama-alue, jonka ympäristössä on varastorakennuksia ja viljasilo 1920–30-luvuilta.

Luontoselvitys perustuu suunnittelualueen luonnosta olemassa olevaan aineistoon sekä maastoselvityksiin. Tausta-aineistona käytetty kirjallisuus on esitetty lähdeluettelossa. Kasvillisuuden osalta maastokäynnit tehtiin maa-alueelle 14.6.2011 sekä 24.8.2011 (FM Tiina Sauvola) ja vesialueelle 9.8.2011 (MMM Lotta Lehtinen). Maa-alueelta tarkistettiin luonnon monimuotoisuuden kannalta huomioitavat kohteet kuten uhanalaiset luontotyypit ja huomioitavien kasvi- ja kääpäälajien esiintymät. Vesialueella huomioitiin luontodirektiivin liitteen IV lajien lietetatar ja uossarpio esiintymiä. Selvitysalueesta laadittiin luontotyyppikuviointi, joka on tämän selvityksen liitteenä. Luontoselvityksessä on selvitetty alueen luonnon ominaispiirteet ja annettu suositukset alueen maankäytön suunnittelulle. Länsi-Toppilan alueella on tehty kattava luontoselvitys vuonna 2004 (Kalleinen 2004). Selvitystä hyödynnettiin tässä luontoselvityksessä.

Linnuston osalta suunnittelualueelle tehtiin pesimälintulaskenta kartoituslaskentamenetelmällä kolmena erillisenä laskentakertana. Maastokäynnit tehtiin 19.5.2011, 27.5.2011 ja 16.6.2011 (Harri Taavetti). Laskentojen pääpaino oli maalinnustossa, mutta myös rantalinnusto huomioitiin.

Plaana Oy on koonnut VSU:n tekemän maisemaselvitysosuuden sekä Pöyry Finland Oy:ssä tehdyn luonto-osuuden täksi yhteiseksi raportiksi. Plaana Oy:ssä on lisäksi koottu luonto- ja maisemaselvityksen arvot sekä selvitysalueelle sijoittuvat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet yhdelle maankäyttösuositus – kartalle, joka on tämän selvityksen liitekartalla 4.

Kuva 1. Sijaintikartta, tarkastelualue on merkitty punaisella katkoviivalla.

2 MAISEMARAKENNE

Tarkastelualue sijaitsee rantalaaksolla Oulujoen suistoalueella, jonka itäpuolta rajaa selännevyöhyke. Tarkastelualueelle on tyypillistä korkeuserojen vähäinen vaihtelu. Pinnanmuodot ovat suureksi osaksi ihmisen muotoilemia ja hoitamia. Luontaisia pinnanmuotoja on vain rannan rantaniityillä. Tarkastelualueen korot vaihtelevat aina vedenrajasta +00.00 - + 6.00 välillä. Maasto viettää loivasti nousten Koskelantietä kohti. Leppävaltaisilla kasvittuneilla pelloilla on useita pieniä ihmisen muodostamia maakumpareita ja kaivantoja. Vesialueiden reunoilla on matalahko rantatörmä ja rantakivikoita. Korkeimmat maastonkohdat sijaitsevat Merituulen koulun kohdalla. Teiden reunoilla on ojapainanteet. Tervahovintien viereiset painanteet ovat loivia ja nurmetettuja. Kauppaseurantien ja rantaan johtavan tien painanteen reunat ovat jyrkät ja monin paikoin pensoittuneet.

Kasvillisuus mukailee pinnanmuotoja; korkeimmalla alueella kasvaa mäntyjä, matalammalla koivuja ja haapoja sekä rannan läheisyydessä leppiä ja kortteita. Sarkaojat halkovat Tervakartanon pohjoispuolisia metsiköitä. Ojat laskevat Toppilansalmelle päin. Vähäisistä pinnanmuodoista huolimatta erot kasvuolosuhteissa ovat suuret pienelläkin matkalla johtuen ihmisen toiminnasta ja maankäytöstä. Alueen korkeussuhteet on nähtävissä liitteestä 1.

3 MAISEMAKUVA

Maisemakuvalla tarkoitetaan tässä sitä visuaalista kokonaisuutta, jonka muodostavat rakennukset, erilaiset rakennelmat, maaston muodot ja kasvullinen ympäristö ja edelleen erilaiset maiseman häiriötekijät, kuten liikennealueet ja muut maastossa silmiin pistävät elementit.

Maisematilallisesti alue on suurimmaksi osaksi sulkeutunutta. Sulkeutuneiden maisematilojen lomassa kulkee tunnelmallisia polkuja, joiden varsille on muodostunut miellyttäviä puiden kehystämiä tiloja. Tervatoppilan kartanon alueella maastossa kulkee vanha rautatie, joka toimii polkuna.

Tarkastelualue on jakautunut maankäytöllisistä syistä aloihin, joiden välillä on jyrkkiäkin eroja maisematiloissa. Puoliavoimia tiloja on Tervatoppilan koulun viereisillä metsikköalueilla sekä Tervatoppilan kartanon ympäristössä. Avoimia tiloja on rannan satama-alueella, metsiköiden lomassa olevien pienialaisten niittyjen, Tervatoppilan kartanon ja lämpövoimalan alueilla sekä Toppilan rantapuiston alueella. Tarkastelualueelle ei muodostu pitkiä näkymälinjoja lukuun ottamatta välittömän rannan tuntumassa vesialueelle ja alueella kulkevien suorien teiden varrelle. Lisäksi Toppilan rantapuiston niittykumpareilta avautuu näkymä lähes koko tarkastelualueelle. Kauppaseurantieltä avautuu vehmaan reunapuuston rajaaman näkymän päätteeksi Tervatoppilan kartano. Kauppaseurantielle avautuu pitkä ja kapea jyrkkäreunainen näkymälinja Kiramokadulta. Alueen polkujen sekä Tervahovin- ja Kauppaseurantien reunoilla on kauniita kulttuurivaikutteisia reunapuustovyöhykkeitä ja tunnelmallisia puustotiloja: varttunutta männikköä, tiheää haapojen luonnehtimaa koivu- ja leppävaltaista lehtipuustoa. Myös suurempia maastosta erottuvia maisemapuita kasvaa nuoremman puuston joukossa. Suurikasvuisia mäntyjä on säilytetty Merituulen koulun viereisillä puistomaisilla metsiköillä ja vanhan rautatien yli kulkevan polun varrella polkujen risteyskohdalla. Ruittupuiston pelikentän viereisellä metsiköllä kasvaa haaparyhmä. Rantaan johtavan tien sekä lauhdekanavan uoman reunapenkereet ovat pensoittuneet ja nämä estävät näkymiä Toppilansalmelle päin.

Puustolla on voimakkaasti suojaava ja tilakokonaisuuksia rajaava vaikutus. Rajaavia elementtejä ovat rakennukset ja tiheät harmaaleppävaltaiset lehtimetsiköt, joiden aluskasvusto on tiheää ja korkeaa nokkoskasvillisuutta. Tervatoppilan kartanon viereisellä metsiköllä maastossa on vanha verkkoaita metsän keskellä. Myös lämpövoimalan ja rannan varikkoalueen aidat rajaavat aluetta.

Alueen arvokkaita maisemakuvallisia elementtejä ovat rannan kasvustot, koivurivit, maisemapuut ja komeat haaparyhmät sekä eri puolilla tarkastelualueella olevat puistomaiset metsiköt. Alueelta ulospäin mahdollisesti kehitettäviä näkymiä voisivat olla Tervatoppilan kartanon sekä Toppilan rantapuiston ja rantatien alueilta näkymät Toppilansalmen suuntaan.

Hallitsevin häiriötekijä alueella on lämpövoimalan toiminnan näkyminen alueen maisemakuvassa sekä voimalan läheisyydessä kuuluva melu. Häiritsevintä melu on kohdalla, jolla Tervahovintie kulkee voimalan vierestä sekä Tervatoppilan kartanon alueella. Voimalan alueella on myös ympäristön maisemakuvassa näkyviä hakekasoja. Liikenne on vilkasta tarkastelualueella Koskelantiellä, jolla liikenteestä aiheutuu melua. Hallitsevia häiriötekijöitä ovat maisemakuvassa myös laajat, avoimet rapistuvan satama-alueen kentät, lauhdekanavan ylityksen kohdan turvakaiteet ja metsiköissä sekä rannalle kerääntyneet jätteet.

Kuva 2. Näkymä Toppilan rantapuistolta tarkastelualueelle

Kuva 3. Vanhat raiteet selvitysalueella

Kuva 4. Vanha aita Tervatoppilan kartanon ympäristössä

Kuva 5. Rannan rantaniittyä ja rantaan keräytynyttä ajopuuta/jätettä

Kuva 6. Näkymä lämpövoimalan piha-alueelle

Kuva 7. Lämpövoimalan piippu erottuu alueen kaukonäkymissä

Kuva 8. Lauhdekanavan umpeenkasvanut reunakasvusto

Alueen sisäosissa polkujenvareilla ja Merituulen koulun viereisellä metsiköllä Ruittupuiston ympäristössä on kauniita reunapuustovyöhykkeitä ja tunnelmallisia puustotiloja: lehtipuualueiden tiheä ja sulkeutunut vertikaalinen tila, jossa puusto rajaa voimakkaasti näkymälinjoja ja pohjakasvillisuus peittää pintamaan, sekä isompia mäntyä kasvavat metsäiset puistoalueet. Alueen kaukonäkymät ovat suljettuja ja vain metsän tiivis reuna ja suuret maisemamännyt ovat näkyvissä. Maisematilaltaan alue on sulkeutunut. Lämpövoimalan piippu toimii alueen sisäisenä maamerkinä ja erottuu kaukonäkymissä.

Pääasiallinen kulku alueelle on Koskelantiehen liittyviltä Tervahovin- ja Kauppaseuranteiltä. Tervahovintieltä jatkuu sorapintainen tie rannan suuntaisesti päättyen Toppilan rantapuistoon. Tämän tien varrella on useita suoria polkuja viereiselle asuinalueelle sekä Tervatoppilan kartanon vierestä kulkevan polun, joka yhtyy Merituulen koulun viereistä puistokäytävää pitkin Koskelantiehen.

Liite 2, "Maisemakuvan analyysi"

4 KASVILLISUUS

4.1 Yleiskuvaus

Selvitysalue koostuu Toppilansalmen ja Meri-Toppilan asuinalueen välisestä alueesta. Alueeseen kuuluu Toppilan rantapuisto rantoineen, öljylaiturin ja Terva-Toppilan koulun väliset lehtimetsät sekä Toppilansalmen ja Koskelantien välinen alue mukaan luettuna Toppilan lämpövoimala.

Alueella ei ole juurikaan luonnontilaista kasvillisuutta. Selvitysalue on ollut aikaisemmin kauttaaltaan rakennettua aluetta, siellä on ollut mm. satamia, rautatieasema, teollisuuslaitoksia, myllyjä, saha ja huviloita. Osa vanhojen rakennuksien pohjista on jäljellä Toppilan metsissä ja kulttuurivaikutus on selvästi havaittavissa alueella. Alueen metsät ovat nuoria lepikoita, koivikoita ja sekametsiä. Siellä täällä alueella on myös vanhempia pihapuita ja suoria puurivejä.

Alueen historiasta kertovat myös kasvillisuuden kulttuurivaikutteiset tulokkaat kuten viitapihlaja-angervo, lehtikuusi, isomaksaruoho, leskenlehti ja jättipalsami. Lisää kulttuurivaikutteisia kasveja on listattu Kalleisen (2004) raportissa.

Toppilan rantapuisto

Selvitysalueen pohjoisosassa sijaitseva Toppilan rantapuisto on rehevää viheraluetta. Alue rajautuu merenrantaan ja tiheisiin lehtipuuvaltaisiin metsiköihin. Alueella kasvaa runsaasti erilaisia niittykasveja, kuten voikukka, niittyleinikki, puna- ja valkoapila, siankärsämä, hiirenvirna, puna-ailakki, piharatamo ja koiranputki. Alueen heinät leikataan elokuun puolen välin tienoilla, jolloin kaikki niittykasvit ovat saaneet kukkia rauhassa. Alueella sijaitsee pari niukkakasvista hiekka- aluetta (kuva 1).

Kuva 9. Toppilan rantapuiston niittyä ja hiekka-aluetta. (Kuva: Sauvola)

Puiston läpi virtaa ruostevetinen oja, joka saa alkunsa Toppilan lammilta, kulkee puiston pohjoisosan kautta, jossa siihen yhtyy Mannisenoja. Lopulta oja laskee mereen. Ojan molemmin puolin kasvaa lehtipuita: koivua ja harmaaleppää (kuva 2). Lammen rannalla havaittiin silmälläpidettävää vesihilpeä ja ruostevetisen ojan rannoilla on havaittu aikaisempina vuosina sammakonleinikkiä.

Kuva 10. Toppilan rantapuiston läpi kulkeva ruostevetinen oja rajautuu lehtipuistikkoon. (Kuva: Sauvola)

Toppilan rantapuisto on tärkeä virkistysalue seudun asukkaille. Alueella sijaitsee useita hiekkapolkuja, Meri-Toppilan frisbeegolfrata ja koirapuisto (kuva 11).

Kuva 11. Toppilan koirapuisto. (Kuva: Sauvola)

Ranta-alueet

Toppilan rantapuisto rajautuu itäosistaan merenrantaan. Matalan veden aikana rannalla on hiekkaa ja ranta on osittain järviruo'on valtaama (kuva 12).

Kuva 12. Toppilan rantapuiston edustan rantaa. Rannat ovat osittain ruovikoituneita. (Kuva: Sauvola)

Ruovikot jatkuvat Toppilansalmen pohjoisosan rantaniitylle, jossa ruovikko vaihtuu suursaraiseksi rantaniityksi. Suursaraisella rantaniityllä kasvaa mm. vesisara, viiltosara, terttualpi, rentukka ja osittain myös järviruoko (kuva 13).

Kuva 13. Suursarainen rantaniitty. (Kuva: Sauvola)

Lisäksi selvitysalueen rantoihin kuuluu öljylaiturin alue ja sen eteläpuolella olevan lauhdekanavan eteläpuolinen hiekkakenttä. Öljylaiturista etelään rannat ovat täysin rakennettuja.

Lehtimetsät

Selvitysalueen metsät ovat pääasiassa lehtipuumetsiä. Toppilan rantapuiston eteläpuolella olevat lehtimetsät ovat harmaaleppävaltaisia kulttuurivaikuttaisia rantalehtoja. Puusto on tiheää harmaaleppää. Ihmisen vaikutuksesta kenttäkerroksesta puuttuvat varsinaiset lehtolajit ja ne ovat korvautuneet korkeilla nokkoskasvustoilla. Nokkosen lisäksi esiintyy vadelma, puna- ja mustaherukka, maitohorsma sekä mesiangervo (kuva 14). Tiheässä lepikossa on runsaasti lahoavia harmaaleppän oksia, joilla on havaittu silmälläpidettävää pähkinäkääpää.

Kuva 14. Harmaaleppävaltaista lehtoa. (Kuva: Sauvola)

Harmaaleppävaltaisten metsien lisäksi alueella esiintyy koivuvaltaisia lehtipuualueita. Koivikkojen seassa on myös muita lehtipuita, kuten pihlajaa ja haapaa sekä harmaaleppää. Pensaskerroksessa esiintyy kiiltopajua, vadelmaa ja punaherukkaa. Myös koivikoissa on havaittavissa ihmisen aiheuttama kulttuurivaikutus ja varsinaiset lehtolajit puuttuvat lähes kokonaan (kuva 15). Kenttäkerros on paikoitellen matalakasvuista mm. mesimarja, oravanmarja, ruohokanukka ja puna-ailakki, mutta suurimmaksi osaksi suurruohoista kuten maitohorsma, nokkonen, koiranputki sekä kastikat.

Kuva 15. Kulttuurivaikutteista koivikkoa. (Kuva: Sauvola)

Sekametsät

Selvitysalueen sekametsät sijoittuvat lähelle rakennuksia. Niitä sijaitsee lähellä Terva-Toppilan koulua ja turvevoimalaa. Lisäksi havupuita esiintyy Meri-Toppilan asuinalueen reunamilla. Sekametsissä kasvaa koivun lisäksi kuusta ja/tai mäntyä. Myös sekametsien kenttäkerroksessa vallitsevat kulttuurivaikutteiset ruohot kuten puna-ailakki, niittyleinikki ja koiranputki. Lisäksi esiintyy jonkun verran metsäkasveja kuten metsätähti ja varvuista puolukkaa ja mustikkaa.

Kuva 16. Sekametsää. (Kuva: Sauvola)

Kulttuurivaikutteiset niityt

Alueella on muutamia kulttuurivaikutteisia niittyjä, jotka tuovat vaihtelua alueen muuhun kasvillisuuteen. Niittyjen sijaintiin on vaikuttanut alueen vanhat rakennukset/rakennelmat. Suurin osa niityistä on tuoreita niittyjä (kuva 16), joilla esiintyy maitohorsma, pelto-ohdake, vadelma, pujo, pietaryrtti, nurmipuntarpää, koiranputki ja puna-apila. Niityt ovat melko pienialaisia ja metsien keskellä olevia niittyjä valtaa nokkonen. Turvevoimalan ja Tervahovintien väliin jäävä niitykaistale on osittain kuivahkoa ja osin tuoreempaa niittyä (kuva 17).

Kuva 17. Kulttuurivaikutteista niittyä lauhdekanavan reunalla. (Kuva: Sauvola)

Meri-Toppilan asuinalueen länsipuolella olevan kahden niityn väliin jäävän polun varrella on aikaisemmin (Kalleinen 2004) havaittu melko runsaasti Suomen muinaistulokkaisiin kuuluvaa punasänkiötä. Nyt punasänkiötä ei havaittu polun varrella. Polun reunat olivat nokkosen valtaamat (kuva 18).

Kuva 18. Nokkosen valtaama ”punasänkiö-polku”. (Kuva: Sauvola)

Rakennetut alueet

Rakennettuihin alueisiin kuuluu lähes koko selvitysalueen eteläosa. Alueella sijaitsee Toppilan turvevoimala (kuva 19), Terva-Toppilan kartano ja koulu, pienvenesatama ja entinen mylly. Rakennetut alueet ovat suurimmaksi osaksi rakennuksien lisäksi asfalttia, nurmikkoa ja

avoimia kenttiä. Terva-Toppilan kartanon Myllyn edustalla olevalta kentältä on vuonna 2004 löydetty painolastikasveihin kuuluvaa rohtomesikkää (Kalleinen 2004).

Kuva 19. Toppilan lämpövoimala ja sen etualalla oleva kulttuurivaikutteinen niitty. (Kuva: Sauvola)

4.2 Uhanalaiset ja huomioitavat kasvit ja käävät

Uhanalaisten lajien esiintymien säilyminen on pyrittävä varmistamaan maankäytön suunnittelussa. Luonnonsuojelulain (N:o 1096, 45 §) mukaan on määrätty uhanalaisiksi lajit, joiden luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut.

Uhanalaisten lajien esiintymätiedot tarkistettiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta (Jouni Näpänkangas 9.6.2011). Uhanalaisten ja huomioitavien putkilokasvien ja kääpien esiintyminen on esitetty liitteen 1 kartalla.

Selvitysalueelta on tavattu Suomen kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa (Rassi ym. 2010) luokkaan *vaarantunut* (VU) kuuluva poimukääpä (*Antrodia pulvinascens*). Lisäksi alueella on tavattu luokkaan *silmälläpidettävät* (NT, ei uhanalainen) kuuluvat pähkinäkääpä (*Dichomitus campestris*), punakerikääpä (*Ceriporia purpurea*), vesihilpi (*Catabrosa aquatica*) ja sammakonleinikki (*Ranunculus reptabundus*). Sammakonleinikki on Suomen kansainvälinen vastuulaji. Vastuu merkitsee, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa.

Satama-altaasta ja selvitysalueen pohjoisosan hiekkapohjalta tutkittiin mahdolliset lietetattaren (*Persicaria foliosa*) ja upossarpion (*Alisma wahlenbergii*) esiintymät. Molemmat lajit ovat *erittäin uhanalaisia* (EN), Suomen kansainvälisiä vastuulajeja, koko maassa rauhoitettuja sekä Euroopan Unionin luontodirektiivin (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY) liitteen IV mukaisesti tiukasti suojeltuja lajeja. Lietetatar on myös luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi (RT) Pohjanmaan (3a) alueella. Kumpaakaan lajia ei havaittu maastokäynnillä.

Maastokäynneillä havaittiin vesihilven esiintymä Toppilan rantapuiston lammen rannalla (ei varsinaisella selvitysalueella) sekä kaksi pähkinäkääpää esiintymää harmaaleppävaltaisissa lehdoissa (kuva 20). Pähkinäkäävät kasvoivat ohuilla maahan pudonneilla harmaaleppäoksilla.

Kuva 20. Pähkinäkäävän kasvupaikka tiheässä harmaaleppälehdossa. (Kuva: Sauvola)

Poimukääpää ja punakerikääpää ei etsinnöistä huolimatta löydetty. Poimukäävän esiintymä on viimeksi havaittu v. 2004 (Lassi Kalleinen). Kalleinen oli havainnut poimukääpää kolmella haavan kannolla. Alueella esiintyi edelleen kookkaita haapoja, mutta kannot olivat lähes kokonaan lahonneet, eikä niillä havaittu poimukääpää. Myöskään sammakonleinikkiä ei havaittu Toppilan lammilta laskevan ojan rannoilla.

4.3 Huomioitavat luontotyypit

Selvitysalueella ei esiinny luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppieitä (luonnonsuojelulaki 1996/1096 § 29), metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjä (metsälaki 1996/1093 § 10) tai vesilain mukaisia vesiluonnon suojelutyyppieitä (vesilaki 1961/264 § 15 a ja 17 a).

Uhanalaisten luontotyyppien tarkastelussa selvitysalue kuuluu Etelä-Suomen osa-alueeseen (Raunio ym. 2008). Selvitysalueella esiintyy *erittäin uhanalaista* (EN) sisävesien suursararantaniittyä (kuva 13), jotka ovat jokien rantaniityistä yleisimpiä ja muodostuvat suursaroista kuten viiltosarasta, vesisarasta ja pullosarasta. Suursararantaniittyä esiintyy Toppilan rantapuiston eteläpuolella Toppilansalmessa, sen rajaus on esitetty liitekartalla 3.

Toppilansalmi voidaan luokitella uhanalaisten luontotyyppien mukaan rannikon jokisuistoihin (EN - *erittäin uhanalaiset*). Toppilansalmi ei ole luonnontilainen jokisuisto, vaan se on kauttaaltaan rakennettu ja muokattu.

Selvitysalueen metsät ja niityt ovat kulttuurivaikutteisia eikä niitä voida määrittää tiettyihin uhanalaisiin luontotyyppieihin.

5 LINNUSTO

Selvitysalueen pesimälinnusto tutkittiin maastoinventoinnein. Laskennassa keskeisimpänä tavoitteena pidettiin selvitysalueen ja sen välittömän vaikutusalueen linnuston selvittämistä sekä uhanalaisten, EU:n lintudirektiivin liitteen I lajien tai muutoin suojellisesti huomionarvoisten lintulajien esiintyminen. Tämän lisäksi selvityksessä huomioitiin kuitenkin myös alueen muu lintulajisto, jolla on keskeinen merkitys määrittäessä alueen linnuston kokonaisarvoa.

Pesimälinnusto koostuu pääasiassa metsän yleislinnuista, lehtimetsän linnuista sekä pellon ja rakennetun maan linnuista. Kartoituksissa löytyi 51 lajia, joiden voidaan tulkita pitäneen reviiriä alueella. Pareja löytyi yhteensä 385, eli parimäärä on huomattavan korkea. Selvitysalue on kooltaan melko tarkkaan yhden neliökilometrin, joten luvut voidaan tulkita myös paritiheyttä kuvaavalla yksiköllä paria / km². Pesimättömiksi tulkitut lajit mukaan lukien kartoituksissa havaittiin yhteensä 60 lajia.

Runsaimmat pesimälajit olivat pajulintu (44 paria), peippo (40 paria), talitiainen (27 paria), räkättirastas (20 paria) ja sinitäinen (19 paria).

Alueen eteläosan satama- ja teollisuusalueella pesii lähinnä rakennetun maan lajeja. Hankkeen vaikutusalueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat, käytöstä poistetut isot rakennukset ovat suosittuja pesimäpaikkoja mm. kesykyyhkyille, varpuselle ja tervapääskylle. Myös isokoskelon nähtiin lentävän yhden rakennuksen ikkuna-aukosta sisään. Alueen erikoisuus on mustaleppälintu, joka on eteläinen, Oulun korkeudella hyvin harvinainen pesimälaji. Satamakentillä pesii mm. pikkutylli, kivitasku ja lapintiira.

Alueen keskiosan rehevissä lehtimetsissä pesii monipuolinen lajisto ja myös parimäärätiheys on korkea. Mm. mustapääkerttuja, joka on levinneisyydeltään eteläinen, reheviä lehtimetsiä suosiva laji, havaittiin kaksi laulavaa koirasta. Lisäksi pajulintu, peippo, lehtokerttu, punakylkirastas ja kirjosiippo olivat runsaita.

Pohjoisosan ulkoilualue ei ole pesimälinnustoltaan kovin monipuolinen, mutta sillä ja sitä ympäröivissä kanavissa pesii ja ruokailee useita suojelullisesti huomattavista lajeja. Lisäksi alue on tärkeä muutonaikainen ruokailu- ja lepäilyalue mm. niittykirviselle (NT) ja keltävästäräkille (VU).

Toppilansalmen rannassa pesii mm. tukkasotka, sinisorsia ja ruokokerttua. Pesivien lintujen lisäksi sadat Ruskon kaatopaikkaa ruokailupaikkanaan käyttävät harmaalokit käyttävät Toppilansalmea vilkkaana lentoreittinä ja sen edustan kiviä ja kareja yöpymispaikkana.

5.1 Suojelullisesti huomattavat lajit

Alueelta löytyi yksi uhanalaisluokituksessa *erittäin uhanalaiseksi* (EN) luokiteltu laji, pikkutiira. Soidintava pikkutiirapari havaittiin kahtena käyntikertana Toppilansalmen suulla. *Vaarantuneita* (VU) lajeja oli kaksi ja pareja 19: tukkasotka (10 paria) ja kivitasku (9 paria). *Silmälläpidettäviä* (NT) lajeja oli 7 ja pareja 16: isokoskelo (6 paria), rantasipi (1 pari), punajalkaviklo (1 pari), käenpiika (1 pari), mustaleppälintu (1 pari), pensastasku (1 pari) ja punavarpuunen (5 paria).

EU lintudirektiivin I liitteen lajeja oli kaksi, pikkutiira ja lapintiira. Yksinäinen lapintiira hautoi Toppilan sataman pohjoisosan sorakentällä. Kenttä on sopivan näköinen paikka isommallekin lapintiirakolonialle, mutta ilmeisesti liian häiriöaltis.

Suomen kansainvälisiä vastuulajeja (EVA) oli seitsemän lajia, yhteensä 32 paria: tavi (1 pari), haapana (2 paria), tukkasotka, isokoskelo, rantasipi, kuovi (1 pari) ja leppälintu (11 paria).

Huomioitavien lajien suojelustatukset on esitetty taulukossa 1 ja niiden esiintyminen liitteen 1 kartalla.

Taulukko 1. suojellisesti huomattavat lintulajit sekä havaitut parimäärät. EU = EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji, UHEX = Suomen kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa mainitut lajit / varsinaisesti uhanalaiset lajit (EN = erittäin uhanalainen laji, VU = vaarantunut laji, NT = silmälläpidettävä laji).

Laji		Suojellinen asema			Havaittu parimäärä
		EU	EVA	UHEX	
Tavi	<i>Anas crecca</i>		x		1
Haapana	<i>Anas penelope</i>		x		2
Tukkasotka	<i>Aythya fulicula</i>		x	VU	10
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>		x	NT	6
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>		x	NT	1
Punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>			NT	1
Kuovi	<i>Numenius arquatus</i>		x		1
Pikkutiira	<i>Sternula albifrons</i>	x		EN	1
Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>	x			1
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>			NT	1
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		x		11
Mustaleppälintu	<i>Phoenicurus ochruros</i>			NT	1
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>			VU	9
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>			NT	1
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>			NT	5
Yht. 15 lajia		2	7	1EN, 2VU, 7NT	52

5.2 Olemassa olevat havaintotiedot ja niiden epävarmuustekijät

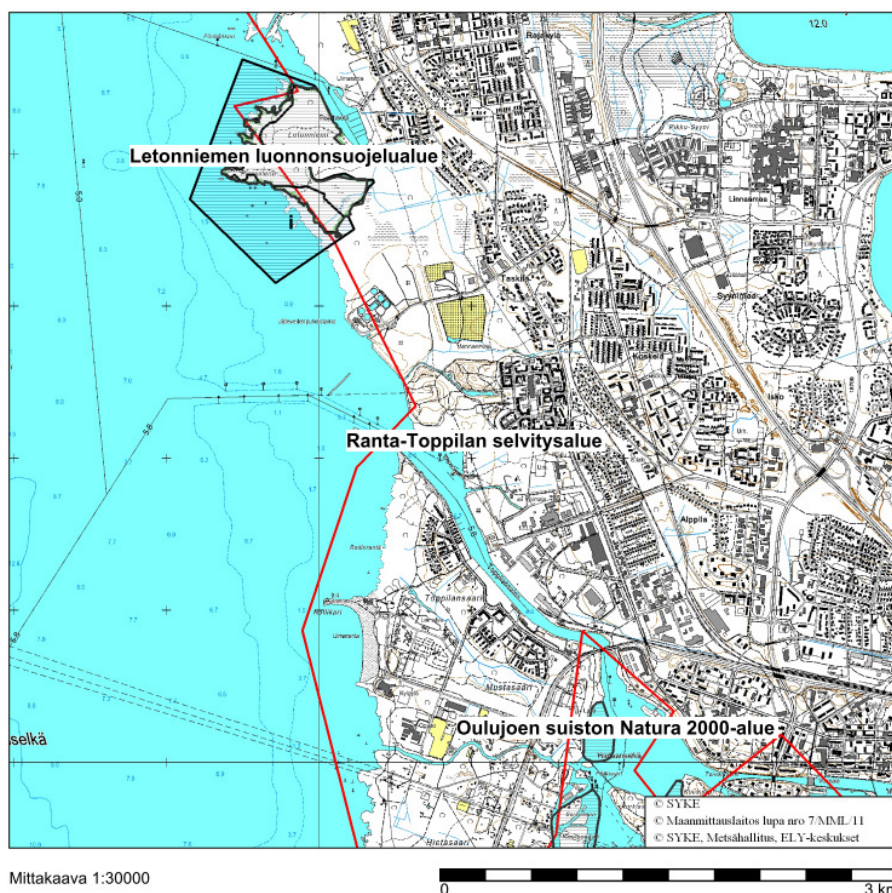
Selvitysalueen olemassa olevat linnustotiedot tarkastettiin Oulun seudun ympäristötoimen Lintuatlas-tietokannasta (Matti Tynjälä 15.8.2011). Selvitysalue sijoittuu neljän atlasruudun alueelle (ruudut R1624c, R1624d, R1626a ja R1626b). Niistä ruutu R1624c jätettiin huomioimatta, sillä ruudusta vain pieni nurkka osuu selvitysalueelle ja se kattaa pääasiassa linnustollisesti huomattavasti monipuolisempaa Hietasaaren aluetta. Myös ruutu R1624d ulottuu osittain selvitysalueen pohjoispuolella sijaitsevan jätevedenpuhdistamon alueelle, joka on linnustolliselta arvoltaan selvitysalueella monipuolisempi ja merkittävä osa ainakin rantalintuja koskevista havainnoista lienee peräisin sieltä. Lisäksi havaintoaineisto on vuosilta 1997 – 1999, jonka jälkeen selvitysalueen ympäristökin on muuttunut.

Lintuatlas-tietojen mukaan selvitysalueella on tavattu kaikkiaan 79 lajia, joista varmasti pesivänä 36 lajia sekä todennäköisesti pesivinä niin ikään 36 lajia. Varmasti tai todennäköisesti pesivistä lajeista peräti 31 oli lajeja, joita ei nyt tehdyissä maastoinventoinneissa havaittu. Sekin viittaa siihen, että atlasaineistossa on havaintoja selvitysalueen ulkopuolelta ja että selvitysalue on muuttunut aineiston keruun jälkeen.

Aineiston varmasti tai todennäköisesti pesivistä lajeista, joita nyt tehdyissä selvityksissä ei havaittu, on suojelullisesti huomattavia lajeja seuraavat: peltosirkku (EN, EU), karikukko (VU, EVA), jouhisorsa (VU), ristisorsa (VU), lapinsirri (VU), törmäpääsky (VU), tylli (NT), niittykirvinen (NT), liro (RT, EVA), keltavästäräkki (VU), pikkulokki (EU, EVA), ruskosuohaukka (EU), kalatiira (EU) ja telkkä (EVA). Näistä esimerkiksi törmäpääskylle sopivia penkkoja ei alueella enää ole. Ristisorsapari havaittiin myös maastoinventoinneissa Toppilansalmen suun hiekkasärkillä, mutta todennäköisesti kyse oli pesimättömästä tai pesinnässään epäonnistuneesta parista.

6 SUOJELUALUEET

Selvitysalueella ei sijaitse luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia kohteita. Lähimmillään noin 1 kilometrin etäisyydellä selvitysalueesta sijaitsevat selvitysalueesta pohjoiseen Letonniemen luonnonsuojelualue (YSA205695) ja selvitysalueesta etelään Oulujoen suiston (FI1103004) Natura 2000 –alue. Alueiden rajaukset on esitetty kuvassa 13. Oulujoen suiston (45 ha) Natura-alue on suojeltu luontodirektiivin mukaisena SCI-alueena. Se koostuu neljästä osa-alueesta: Mustasaaren ranta-alueesta Hartaanselän itälaidalla sekä Hietasaaren edustan saarista (Sorsasaari, Kiramosaari, Tiirasaari), Vihreäsaaren rannasta ja Kuusisaaren etelärannasta (Ympäristöhallinto 2011).

Kuva 21. Selvitysalueen lähellä sijaitsevat suojelualueet.

7 YHTEENVETO JA MAANKÄYTÖN SUOSITUKSET

Toppilan vanhalla satama-alueella sijaitsee useita varastorakennuksia ja viljasiiloja 1920–30-luvuilta. Toppilan alue kokonaisuudessaan henkii historiaa vanhoine huviloineen ja teollisuusrakennuksineen. Alueella on monipuolinen luonnonympäristö. Metsikköjä puistomaisten alueiden kulkuväylien vierustoilla sijaitsee suurempia maisemapuita ja puuryhmiä, joita suositellaan säilytettävän alueella yksittäispuina tai suuremmissa ryhmäkokonaisuuksissa. Lisäksi teiden varsien puukujanteet ja metsikön lomassa kasvavat jalopuut ovat säilyttämisen arvoisia. Selvitysalueen suunnittelussa on huomioitava lämpövoimalan alue, jonka pihalla olevalle läjitysalueille avautuu näkymiä satama-alueelta ja Tervatoppilan kartanolta. Lämpövoimala myös tuottaa lähiympäristöön melua ja voimalalta laskee aidattu lauhdekanava Toppilansalmeen. Lämpövoimalan piippu toimii alueen maamerkinä. Alueen metsiköt ovat maisematilaltaan sulkeutuneita ja alueelta ei avaudu pitkiä kaukonäkymiä lukuun ottamatta aivan rannan tuntumaa.

Selvitysalueen metsät ja niityt ovat muokattuja merenrannan suursaraniittyä lukuun ottamatta. Selvitysalueella maankäytön suunnittelussa huomioitavat kohteet on esitetty liitekartalla 3. Selvitysalueella ei esiinny luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaisia kohteita. Selvitysalue koostuu lähinnä kulttuurivaikutteisista lehtimetsistä. Harmaaleppävaltaiset metsät ovat potentiaalista pähkinäkäävän esiintymäaluetta ja alueen pohjoisosan metsissä niitä esiintyykin. Kääpien suojelussa yksittäisten oksien ja puiden suojelu ei ole mielekäästä, vaan kääpien elinympäristöt tulisi suojella kokonaisuutena. Kartalle merkitty pähkinäkäävän potentiaalinen elinympäristö tulisi ainakin osittain jättää rakentamatta ja säilyttää nykyisellään tiheinä metsikköinä. Uhanalaisen poimukäävän esiintymää ei enää löydetty ja esiintymä on aikaisemminkin luokiteltu satunnaiseksi (Kalleinen 2004). Esiintymä sijaitsi kuitenkin isojen komeiden haapojen kohdalla. Haavat olisi hyvä säilyttää maisemapuina. Punakerikäävän esiintymä on havaittu syksyllä 2010, mutta nyt lajia ei löydetty etsinnöistä huolimatta. Punakerikääpä on yksivuotinen lehtipuuden lahottaja ja alueen varjoisat sekä kosteat harmaaleppälehdot sopivat myös sen elinympäristöksi.

Uhanalaisista putkilokasveista alueella esiintyvät sammakonleinikki ja vesihilpi suosivat ruostevetisiä ojia ja sietävät ojien kaivamista. Ojia ei saa kuitenkaan perata kokonaan, koska muuten kasvin siemenpankki voi kadota.

Sisävesien suursararantaniityt ovat erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi, jonka säilyvyys alueella tulisi turvata. Suursararantaniittyjä ovat vähentäneet vesien säännöstely, vesirakentaminen ja ojitukset (Raunio ym. 2008). Suursararantaniittyjen esiintymisalueet tulee huomioida maankäytön suunnittelussa. Toppilansalmi kuuluu erittäin uhanalaiseen (EN) rannikon jokisuiston luontotyyppiin. Rannikon jokisuistojen uhanalisuuden syinä ovat vesirakentaminen, rehevöityminen, vesien säännöstely, kemialliset haittavaikutukset, ojitukset, rakentaminen sekä vesiliikenne. Toppilansalmi on muokattu ja rakennettu jokisuisto, eikä näin ollen enää luonnontilainen.

Linnustollisesti huomattavin lajihavainto oli pikkutiiran (EN) esiintyminen Toppilansalmen suulla, öljylaiturin pohjoispuolisilla vesialueilla ja hiekkasärkillä. Laji ei todennäköisesti pesi alueella, mutta alue kuuluu sen elinympäristöön. Lajin esiintyminen selvitysalueella tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa siten, etteivät lajin nykyiset elinympäristöt heikkene.

Toppilan rantapuiston pohjoispuolen kanavassa havaittiin useita suojelullisesti huomattavia vesilintulajeja tukkasotka (VU), tavi (EVA), haapana (EVA). Rantapuistossa pesii kuovi (EVA) sekä vaarantunut (VU) kivitasku. Kivitaskuja esiintyy myös molemmilla Toppilansalmen aallonmurtajilla sekä viljasiilojen läheisyydessä satamakentällä ja teollisuusalueella. Nämä elinympäristöt tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Kyseisiä lajeja esiintyy myös muualla Oulun seudulla

Selvitysalue sijoittuu osittain valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, Oulujoen suistoalueeseen. Selvitysalueen eteläosa on lisäksi merkitty Oulun yleiskaavaan rakennusperinnön, kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan kannalta arvokkaaksi alueeksi. Selvitysalueen suunnittelussa tulee huolehtia että kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät ja että alueella tapahtuvat muutokset eivät ole ristiriidassa arvojen kanssa. Lisäksi alueella oleva rakennustieteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta säilytetään.

Luonto- ja maisemaselvityksen arvot sekä arvokaiden alueiden rajaukset on osoitettu arvotus- ja maankäyttösuosituskartalla tämän raportin liitteessä 4. Kartalla on esitetty alueet, joiden rakentamiselle on rajoituksia. Rakentamista rajoittavat alueet osoittavat selvitysalueelta ne alueet, joiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoja. Lisäksi kartalle on osoitettu alueet, jotka tulee varata

osaksi viheraluejärjestelmää. Näiden alueiden rajaukset ovat suosituksia ja niiden ainoastaan osittainenkin säästäminen on hyväksyttävää.

Oulussa 10.8.2011
Tommi Heinonen
puh. 08-376 332, 0400 810 995
VSU, Arkkitehtuuri- ja viheraluesuunnittelu Oy
Kirkkokatu 8 A 8, 90100 OULU

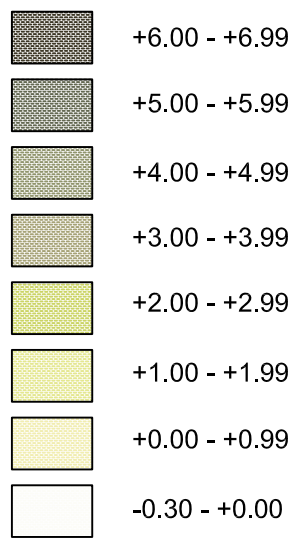
Oulussa 25.10.2011
FM Tiina Sauvola, Harri Taavetti
MMM Lotta Lehtinen
Tutkijantie 2 A
Pöyry Finland Oy, FI-90590 OULU

7. Lähteet

- Halonen, P., Kulju, M., Kangas, K. & Kalleinen, L. 2002: Oulun suistoalueen käävät. Oulun yliopisto, Biologian laitos, Kasvimuseo.
- Kalleinen, L. 2004: Länsi-Toppilan luontoselvitys. Ympit Ympäristö-lt.
- Kuusipalo, J. 1996. Suomen metsätyypit.
Helsinki: Kirjayhtymä
- Oulun kaupunki 1999: Oulujoen suiston luonnonolot, kirjallisuusselvitys. Ympäristövirasto. Julkaisu 1/1999.
- Oulun kaupunki 2001a: Oulujoen suisto – kansallinen kaupunkipuisto. Vaihe 1. Suunnittelupalvelut.
- Oulun kaupunki 2001b: Oulujoen suiston arvokkaat luontokohteet. Ympäristövirasto. Julkaisu 1/2001.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslen, A. & Mannerkoski, I. (toim.). 2010: Suomen lajien uhanalaisuus, punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2.
- Väre, H., Ulvinen, T., Vilpa, E. & Kalleinen, L. 2000: Oulujoen suiston kasvisto ja uhanalaislajisto. Lutukka. 16. vuosikerta 3/2000.
- Väre, H., Ulvinen, T., Vilpa, E. & Kalleinen, L. 2005: Oulun kasvit Piimäperältä Pilpasuolle. Yliopistopaino, Helsinki.
- Ympäristöhallinto 2011: OIVA - Ympäristö- ja paikkatietopalvelu osoitteessa: <http://www2.ymparisto.fi/scripts/oiva.asp>. www-dokumentti, selauspäivä 5.9.2011.

MERKINNÄT

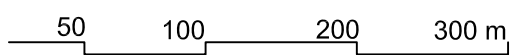

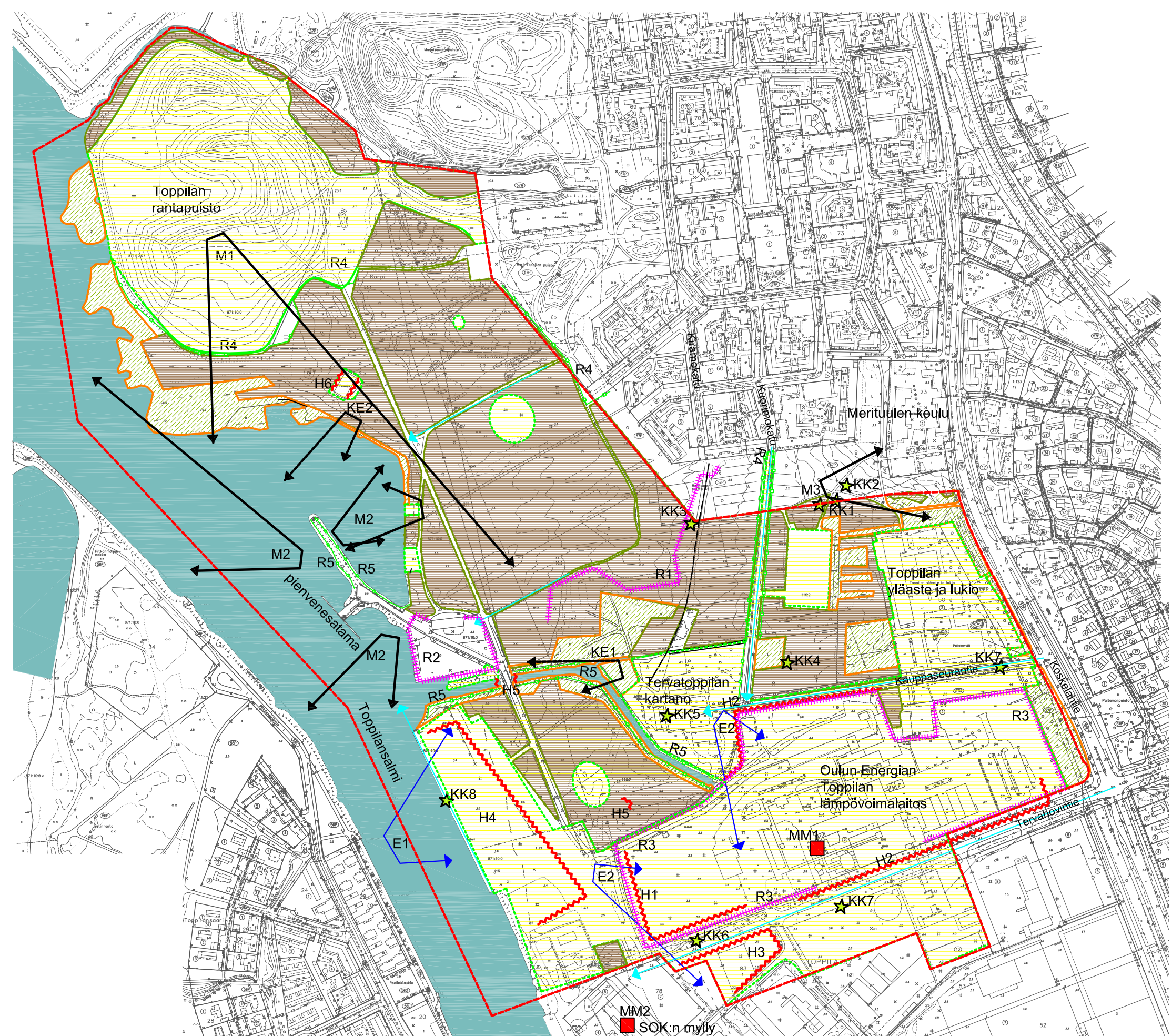
Selvitysalue

KORKEUSJÄRJESTELMÄ: NN

LIITE 1
 KORKEUSSUHTEET 1:5000
 Ranta-Toppila, Toppila, Oulu
 11.11.2011

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- avoin maisematila
- puoliavoin maisematila
- sulkeutunut maisematila
- maisemahäiriö
- maiseman kohokohta
- maamerkki
- rajaava elementti, rakennettu
- rajaava elementti, kasvillisuus
- käytöstä poistunut rautatie
- pitkä näkymä
- miellyttävä näkymä
- mahdollisesti kehitettävissä oleva miellyttävä näkymä, tällä hetkellä siivöityvä / osittain estynyt
- epämiellyttävä näkymä
- vesiaihe
- selvitysalue

MAISEMAHÄIRIÖT

- H1 voimalan sahanpurun läjitys
- H2 lämpövoimala voimakkaasti näkyvissä maisemakuvassa, lieviä meluhaittoja
- H3 laaja pysäköintialue ja maakasat
- H4 epämääräinen ja laaja venesataman kenttä
- H5 uoman pato ja suojakaiteet
- H6 töherretty venevaja

MAISEMAN KOHOKOHDAT

- KK1 komea haaparyhmä
- KK2 hienoja maisemamäntyjä
- KK3 hienoja maisemamäntyjä
- KK4 varttuneita lehtikuusia
- KK5 näkymän päätteessä Tervatoppilan kartano
- KK6 puurivistö, hienoja maisemamäntyjä
- KK7 puurivistö, varttuneita koivuja
- KK8 rantalaituri

MIELLYTTÄVÄT NÄKYMÄT

- M1 pitkä kaukonäkymä koko alueelle nitikkummuilta
- M2 vastarannalle avautuva näkymä
- M3 miellyttävä maisemapuiden rajaama näkymä

MAHDOLLISESTI KEHITETTÄVÄT NÄKYMÄT

- KE1 uomalla reunapensaston johdosta lyhyet näkymät
- KE2 venevajan viereiseltä polulta putteellinen näköyhteys merelle

EPÄMIELLYTTÄVÄT NÄKYMÄT

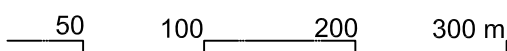
- E1 laaja osin pensoittunut satama-alue
- E2 voimala-alue

RAJAAVAT ELEMENTIT

- R1 verkkoaita maastossa
- R2 aidattu varikkoalue
- R3 aidattu voimalan piha
- R4 jyrkkä raja maisematilojen välillä
- R5 pensoittunut rantapenger

MAAMERKIT

- MM1 Oulun Energian Toppilan voimalan piippu
- MM2 SOK:n mylly

Ranta-Toppilan luontoselvitys

Liite3. Kasvillisuuskuviointi
1:4000

- Selvitysalue
- Lehtimetsä
- Sekametsä
- Rakennettu alue (pihat, kentät, rakennukset)
- Hiekka-alue
- Ruovikko
- Rantaniitty
- Kulttuurivaikutteinen niitty
- Viheralue

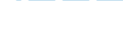

Huomioitavat kohteet:

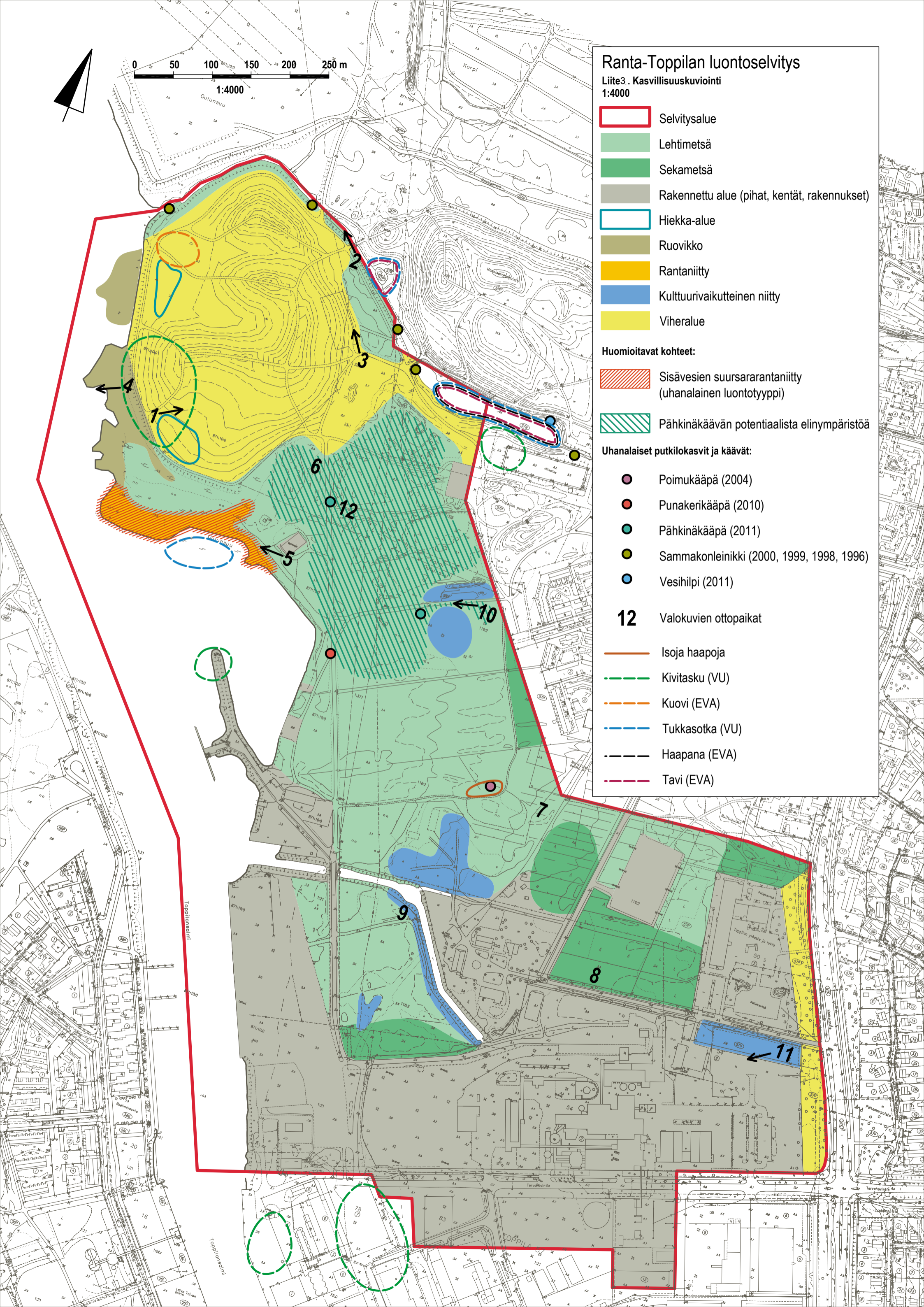
- Sisävesien suursarantaniitty (uhanalainen luontotyyppi)
- Pähkinäkäävän potentiaalista elinympäristöä

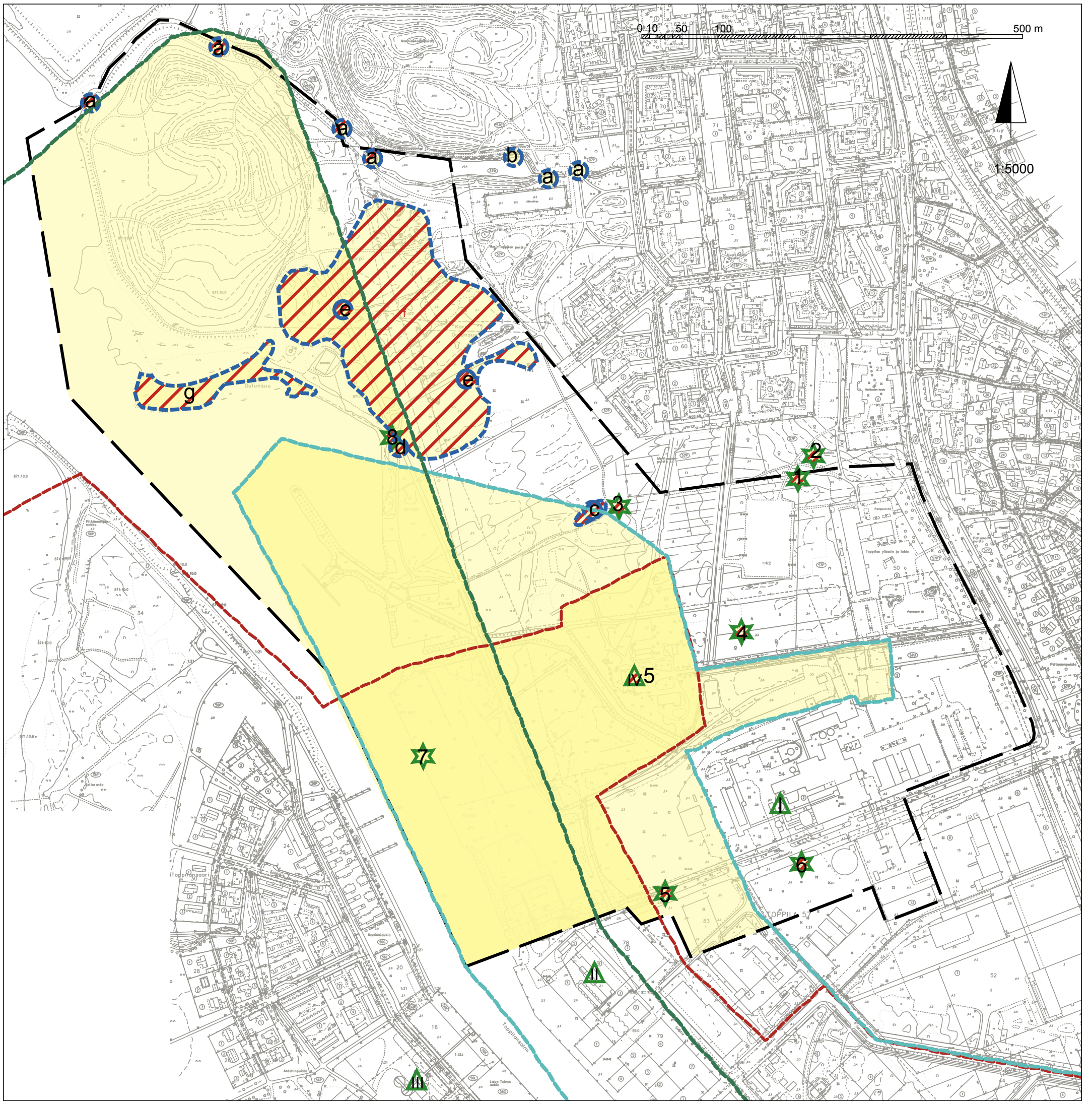
Uhanalaiset putkilokasvit ja käävät:

- Poimukääpä (2004)
- Punakerikääpä (2010)
- Pähkinäkääpä (2011)
- Sammakonleinikki (2000, 1999, 1998, 1996)
- Vesihilpi (2011)

12 Valokuvien ottopaikat

- Isoja haapoja
- Kivitasku (VU)
- Kuovi (EVA)
- Tukkasotka (VU)
- Haapana (EVA)
- Tavi (EVA)

RANTA-TOPPILAN ALUEEN ARVOTUS JA MAANKÄYTTÖSUOSITUS

- Selvitysalueen raja
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.
Alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät ja että alueella tapahtuvat muutokset eivät ole ristiriidassa arvojen kanssa.
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Oulujoen suisto.
Alueiden suunnittelussa ja käytössä tulee edistää alueiden maisema-, kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaislaatu. Alueiden erityispiirteitä, kuten avoimien peltoalueiden säilymistä arvokkailla maisema-alueilla, tulee vaalia.
- Oulun yleiskaavaan merkitty rakennusperinnön, kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan kannalta arvokas alue.
Rakennusperintöä vaalitaan pitämällä alue tarkoituksenmukaisessa käytössä. Alueella oleva rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta säilytetään ja aluetta hoidetaan hoitosuunnitelman mukaisesti. Alueelle rakennettaessa tai aluetta muilla tavoin muutettaessa huolehditaan sen erityisten arvojen säilymisestä.
- Merkittävä luontoalue
 - a) Sammakonleinikki-esiintymä (silmälläpidettävä) 2000, 1999, 1998, 1996
 - b) Vesihilpi-esiintymä (silmälläpidettävä) 2011
 - c) Poimukääpä-esiintymä (silmälläpidettävä) 2004, isoja haapoja
 - d) Punakerikääpä-esiintymä (silmälläpidettävä) 2010
 - e) Pähkinäkääpä-esiintymä (silmälläpidettävä) 2011
 - f) Pähkinäkäävän potentiaalinen elinympäristö
 - g) Sisävesien suursararantaniitty (uhanalainen luontotyyppi)

- Maisemakuvallisesti merkittävä alue, ympäröivästä maisemasta erottuva osa-alue
 - 1) Komea haaparyhmä
 - 2) Hienoja maisemamäntyjä
 - 3) Hienoja maisemamäntyjä ja varttuneita koivuja
 - 4) Varttuneita lehtikuusia
 - 5) Puurivistö, hienoja maisemamäntyjä
 - 6) Puurivistö, varttuneita koivuja
 - 7) Rantalaituri
 - 8) Komeita haapoja
- Maamerkit
 - I) Oulun Energian Toppilan voimalan piippu
 - II) SOK:n mylly
 - III) Finnsementti Oy:n terminaali
 - IV) Terva-Toppilan kartano
- ALUE, JONKA RAKENTAMISELLE RAJOITUKSIA
- ALUE TULEE VARATA OSAKSI VIHERALUEJÄRJESTELMÄÄ

Liite 4. Ranta-Toppilan luonto- ja maisemaselvitys

Arvotus tehty Ranta-Toppilan luontoselvityksen (Pöyry 2011) sekä Ranta-Toppilan ympäristöselvityksen (VSU 2011) perusteella.